

Route De Waterwolf – Ommelanderzeedijk

Deze fietsroute loopt van het gemaal De Waterwolf naar de Ommelanderzeedijk via 8 cultuurhistorische objecten.

De route langs de 8 objecten is 25 km. Voor de terugreis hebben we ook een route uitgestippeld. Een rondgang is 48 km. De bijzonderheden van de objecten waar je langs fietst, staan hieronder beschreven.

1 BOEZEMGEMAAL DE WATERWOLF

📍 53.313244, 6.355248

Gemaal De Waterwolf is in 1920 gebouwd om het overtollige water uit het achterliggende stroomgebied Electra af te voeren. De vier grote en twee kleine pompen kunnen samen maar liefst 4500 kubieke meter water per minuut verplaatsen. Achter de vijf boogvormige ramen bevinden zich de enorme door diesel aangedreven schroefpompen. Onder de vloer zijn vijf sluisokers geplaatst waardoor het water wordt gepompt.

2 SLUISMEESTERSWONING SCHOUWERZIJL

📍 53.331779, 6.449837

In 1849 is de houten sluis (zijl) van het Schouwerzijlvest vervangen door een stenen sluis. Twee jaar later is de sluismeesterswoning annex herberg gebouwd. Het wapen van het waterschap Hunsingo (1856) siert de huisgevel en op de schoorsteen staat een witte paling als windwijzer. Vroeger mocht de sluismeester namelijk als enige rond de sluis paling vangen en deze verkopen.

3 GEMAAL EN SLUIS SCHAPHALSTERZIJL

📍 53.328853, 6.464147

Schaphalsterzijl ontstond uit drie sluizen: de zuidelijke Schaphalsterzijl (1459), de noordelijke Winsummerzijl (1636) en de middelste Nieuwe Sluis (1890). De sluizen moesten vooral het water keren. Het Reitdiep kende namelijk tot 1877 eb en vloed. Na afsluiting van de Lauwerszee (1969) verloren de sluizen iedere functie. Restauratie van het sluisencomplex en de bouw van het nieuwe bodemdalingsgemaal werden in 2005 afgerond.

4 WAARMANSHUIS SCHAPHALSTERZIJL

📍 53.329202, 6.463516

Dit waarmanshuis of zijlhuis uit 1843 was de woning van de sluismeester of waarman. Daarnaast deed het dienst als herberg en jaarlijkse vergaderlocatie voor het bestuur van het Winsumer- en Schaphalsterzijlvest. Zowel het waarmanshuis als de geteerde houten schuur erachter zijn monumenten. De houten schuur uit 1917 met opschrift Waterschap Hunsingo No 1 was één van de werkplaatsen van dat waterschap.

5 HISTORISCHE HAVENKOM EENRUM

📍 53.365096, 6.457774

In de negentiende eeuw vond het dorp Eenrum aanlegplaatsen belangrijk genoeg om te investeren in een gemetselde kade. In deze tijd kwam een gemetselde haven wel vaker voor, maar voor een dorp was het erg bijzonder. De muur is sober, zoals kademuren toen werden aangelegd. De havenkom herinnert aan de grote bedrijvigheid die vroeger hoorde bij het transport over water.

6 DE MAREN IN NOORD-NEDERLAND

📍 53.363455, 6.454428

Het ontstaan van het Noord-Groningse landschap is bij uitstek zichtbaar in de maren van dit voormalige waddengebied. Een maar is een watertje, ontstaan uit een priel. Een priel is een geul die door wegstromend water is uitgeschuurd tussen twee zandbanken. Langs de slingerende lijnen van maren met wierdenreeksen, borgen en boerderijen is de geschiedenis van het landschap af te lezen.

7 BOMENRIJ ALLARD KWASTWEG

📍 53.416434, 6.472784

De bomenrij aan de Allard Kwastweg is de enige in dit open landschap. De bomenrij is vijf kilometer lang en loopt parallel aan een slaperdijk. Een slaperdijk is een binnendijk die geen dienst heeft zolang de wakerdijk (de zeedijk) het water keert. Vanaf het water gezien is de slaperdijk de tweede in het rijtje waker - slaper - dromer.

8 OMMELANDERZEEDIJK

📍 53.423645, 6.489729

De Ommelanderzeedijk loopt van Nieuwe Statenzijl tot aan Lauwersoog. Bijzonder zijn de 92 km lengte en de landaanwinning in de vorm van kwelders buitendijks. De dijk beschermt Stad en Ommeland. De Ommelanden is de naam voor het hele provinciegebied buiten de stad Groningen. De provincie Groningen kent maar één zeedijk. Daarom is de naam vrij onbekend bij de inwoners.

FIETSROUTES

**langs de
cultuurhistorische objecten
van het
waterschap Noorderzijlvest**

ROUTE OMMELANDERZEEDIJK

LENGTE ROUTE: 25 KM, LENGTE RONDGANG: 48 KM

Waterschap Noorderzijvest zorgt in een groot deel van Groningen, in Noord- en Midden-Drenthe en in een stukje Fryslân voor veilige dijken en kades, schoon water, gezuiverd afvalwater en voldoende water in elk seizoen. Met gemalen pompen we water in en uit het gebied, om bijvoorbeeld droogte of een hoog waterpeil tegen te gaan. Daarnaast maken wij het water van burgers en bedrijven schoon.

www.noorderzijvest.nl

